

s'havia famil. bastant, i que no deixa de contenir un matis útil, canviant-lo lleument en ⁺*espontantejar-se*.

Espora, *esporàdic*, *esporangi*, V. *esperma* (ESPELMA) *Esporcellar*, V. *porc* *Esporcia*, llatínisme rar, ll. *spurcicia* *Espordir*, V. *espaordir* (POR) *Esporga*, *esporgada*, *esporgador*, *esporgadura*, *esporgar*, *esporgueres*, *-gueries*, *esporguilles*, *esporguinyar*, *esporguissos*, V. *purgar* *Esporidi*, *esporifer*, V. *espora* (ESPELMA) *Esporles*, V. *esporta* *Esporrassat*, ¹⁰ *-ada*, part., V. *porrassa* (no subst. com *AlcM*) *Esporrat*, V. *esporret* *Esporrejar*, alteració (prob.) del cast. *aporrear* (PORRA)

ESPORRET, 'expedit, el qui va sense càrrega, ni enganyat per bèsties, roba ni gaire companyia', mot del català occidental pirinenc, provinent del ll. *EXPORRECTUS* 'estès, desplegat', d'on es passaria a 'desembarassat': participi d'*EXPORRIGÈRE* 'estendre, desencongir, desplegar', derivat de *PORRIGÈRE* 'tendir, estendre, allargar, oferir'. □ 1.ª *doc.*: fi S. XIX (Verdaguer; *DAG.*)

Esporret (*asporēt*, *esporēt*, *asp-*) se sent a tota la meitat Nord del català occidental. A Cardós i Vall Ferrera 'que va sol, a peu i sense càrrega', oposat a l'home acompanyat de o muntat en una cavalleria (1933-4) i sentit també en forma substantivada *un asporēt* (1932). Igualment en pobles de l'Alt Urgell, a la ratlla d'Andorra (Arcavell, 1934; Aós, 1959); també Segre avall, fins a Cubells (ja prop de Balaguer, 1964), i Oliana (1957). L'àrea del mot en aquesta zona muntanyenca s'estén fins incloure del tot la franja xipella (oït a Toloriu en el Baridà, 1935, a Serenyana i a Tuixén, 1964) i, almenys, un poc més enllà, en un rodal de l'Alt Cardener (sentit a Vilacereres de la Corriu, 1936): és clar que en aquestes zones la pronunciació és *asporēt*, d'acord amb la fonètica local. Pertot, el mateix, com mostren les frases sentides en aquests pobles (de Serenyana a Oliana): «és camí de muntanya: només hi passe un *asporēt*», «pel Coll de Laquell a cavall? No, hi pot passar un *asporēt*...» (Aós), «per Buada hi puge un *asporēt*» (Cubells), «s'ha d'anar *espuēt* per arribar allí dalt!» (Tuixén). A Cardós em deien que això i *espaüt* eren el mateix, i també a la Vall de Boí crec haver sentit un i altre, però em sembla que més aquest últim.

Recollí el mot present només el *DAG.*, a la Vall de Boí, amb la mateixa definició que n'he donat, i de més a més 'anar *esporret*': «així vaig massa *esporreta*, deixi'm pendre la caputxa»; d'altra banda, a Andorra, «es diu d'un home que camina sol, lliure i sense càrrega», però atribuint-li ací la forma *esporrent*, de la qual no hi ha notícia enlloc, i que em sembla increïble: també perquè no s'explicaria tal variant, ni fonèticament ni fóra fàcil de veure-hi cap inducció natural: deu haver-hi error de còpia o de l'informador. També és legítim d'acollir amb escepticisme un *esporrat*, *-ada*: desabrigat (Urgell); descobert, sense res al cap (Fulleda),¹ no tant per la localització, que bé pot ser que arribi fins allà, ni per aquest significat precís sinó

per la terminació en *-at*, *-ada*: tot plegat fa l'efecte, com tantes dades indocumentades i anònimes d'*AlcM*, de ser informes d'un eixerit corresponsal que ha viatjat per allà, home «de poca son», d'aquells que enviaven a AMAlcover feixos de dades poc exactes, que no coneixien gaire de primera mà, sinó per informes indirectes o confiats massa temps a la memòria.²

Tampoc és vàlida la «2.ª accepció» que dona *AlcM* a *esporret* segons la qual el mot s'usaria a la Plana de Vic —també Guissona (potser sí?)— amb un significat «broix, mancat d'adherències, com vegetació, adorns, etc., cast. *seco*», cosa que funda en una cita de Verdaguer. Però es tracta de la narració d'una excursió que féu Mn. Cinto a l'Alt Pallars, i per tant no és mot vigatà sinó pallarès, com ja sabem de pertot, i el conjunt del text mostra com sempre el sentit de 'desembarassat, sense noses, expedit', si fa no fa com pertot, si bé l'aplica al vestit dels romeus de Montgarrí, capdamunt de la Noguera Pallaresa, a la ratlla de França i de la Vall d'Aran: «les dones van vestides amb robes virolades, com en tot país senzill: les franceses se distingeixen de les espanyoles pel mocador enrotllat al cap a manera de capçana, i les de Batmale³ usen un trajo verament d'edat mitjana: vestit negrenc i *esporret* ab davantal groc, nuat ab llargues i amples cintes de la mateixa color» (exc. 34, ed. O. C., Bna., 1906, vi, 29). És, doncs, el mot que el poeta sentia usar als pallaresos que l'acompanyaren en la llarga i muntanyenca excursió (i que l'hostatjarien la nit abans a Alós, preparant-se per al romiatge). Ací, doncs, com en la frase recollida per MAguiló a la Vall de Boí, es tracta del vestir d'una dona, senzill, sense capes ni caputxes, com anava la boïnesa, abans de decidir que no aniria «esporreta».

El llatí *EXPORRIGÈRE* i la seva família, del participi del qual, *EXPORRECTUS*, suposem, com ja ho vaig fer el 1935 en el *BDC* (XXIII, 288), que prové *esporret*, són mots clàssics ja i ben coneguts, i no ho és menys llur descendència romànica. D'*EXPORRIGERE* i del seu primitiu *PORRIGERE* (contret vulgarment el present (EX)PORRIGO en *PORGO*, *EXPORGO*) 'estendre, fer(-)se endavant', vénen l'it. *sporgere* (i *porgere* 'allargar [la mà, etc.], oferir') i d'altres formes romàniques (*REW*, 3055, 6667), d'altra banda el cast. ant. i dial. (asturià i lleonès) *espurir* 'estirar, estendre', 'estirar-se, desarronsar-se', amb variants secundàries *apurir*, *espurriar*, *emburriar* (veg. aquests articles del *DCEC* i en particular, vol. I, 243). L'alternància quantitativa I/E és normal en llatí i forma part del sistema d'aquests verbs (cf. *dirigo/dirēctus*, etc.). No ha mancat, fins i tot, algun prolongament fonètic del participi *EXPORRECTUS* en variants de castellà: *espurecho* s'usa en alguns punts d'Extremadura, en un sentit com 'estès', 'esbarriat' o cosa semblant.⁴ En el partit judicial de Jaca (doncs, no massa lluny de la Vall de Boí), hi ha un poblet anomenat *Esporret* (agregat d'Arbués), del qual Mz. Pi. (*Orig.*, § 36.3, 1.ª ed., p. 192; 3.ª, p. 174) assenyala molta i antiga documentació (ja 1055, *Sporret* 1070, *Esporretu*, *-eto*, 1070, 1090) i que pot haver significat també, en l'origen, alguna cosa com 'escari,